

vaatajale jätkuvalt vajalik. Kasvaks vaid dramaturgia kunstiline üldistavus (R. Saluri «Minikus» seda on). Kaasaegset maailmakirjandust ja 20. sajandi draamaklassikat tutvustatakse juhuslikult (mõnede autorikaitse valuutaraskustega saab vabandada ainult uemate näidendite puhul).

Isegi -ajaloolist kõrgklassikat peaaegu ei mängita; vähenegi klassikakogemus on katkemas, see võib-olla sünnitab klassikalpelgust. Nii see nõiaring keerleb. Olen endiselt seda usku, et süvenemispüüde klassikasse ehk aitaks-õpetaks nii tegijat kui ka vaatajat välja vahendite ja mõtete pealis- ning umbkaudsuse tüütusest (usku kinnitas üliõpilaskatse «Kolm öde»). Meie maailmadramaturgiakaardil on valgeid laike uuritud aladest rohkem — kaua seda jaksab rääkida! Antiikdramaturgia, Calderon, Corneille, Racine, Musset jne, jne, jne. Pluss ohtlik pettekujutus, nagu tunneksime vene klassikat. See ei piirdu ju praegushetkel hästi päeva kajastavate komöödiatega. (Aitäh Normetile tundmatu Tolstoi eest!) Kõigest on puudu, nagu D. Vaarandi eesti muldade kohta väitnud. Rääkimata hoolet-armastusest rahvusliku näitekirjanduse, ka selle klassika vastu. Aeg-ajalt üksikud tõesti head lavastused — see ei loo järjepidevust.

«Peaks»-küsimus ankeedis peaks olema tegija sisesund. Minusugune võib unistada, mida meile täna ütleks lavakunstiline süvenemine näiteks «Tabamata ime», «Pisuhänna», «Kuningal on külm», «Siinai tähistel» jne, jne igieestlaslikku-igiinimlikku maailma.

Unistan elavast ja inimesesse süvenevast teatrilt. Kuidas — vormid ja laadid — on tegijalooja asi.

Häid näitlejaid on (ikka veel!) rohkem kui neile targalt ja armastusega leitud osi. Eriti naiste seas. Mitte kõik ei suuda olla kõrgele vaatamata ja eluaeg veldaotsuslikus vormis.

Ei oska pingerida luua ega soovitusmudeleid ehitada. Huvi ja kohatise rõõmuga vaatasin näiteks «Surma ja sünni laulude» uusvarianti «Estonias», «Vaikuse vallamaja» Draamateatris, «Toatüdrukuid» Noorsooteatris, «Mälu» ja uusi ballette «Vanemuises», «Revidenti» «Vanalinnas», «Minekut» Pärnu teatris, «Törksa taltsu-

tust» «Ugalas», «Koduvõraid» Rakveres. Kahetsen, et ei saanud näha «Vanemuise» stuudiot. Nägemata jäi üldse palju, aga loodan (õigemini kardan), et midagi tõeliselt vapustavat maha maganud ei ole.

Praegu, oktoobris/novembris 1988 on liiga tõsiseid üldmuresid, et teatrimuresid-rõõme täpsemalt eritleda.

LEA TORMIS (teatriloolane):

Vastan teatriloolasena. Minus (veel) hingitsev kriitik igatseks ankeedi asemel regulaarse teatrikommentaari rubriiki (nagu 1960-ndate «Nooruses») või osalemist järjekindlas ja operatiivses rubriigis «Esmamulje» (Kus küll? Kas Teatri liidu kavatsed infoväljaandes?)

1.—7.

Repertuaar on just nii juhuslik, nagu ta parajasti on. Kas isereguleeruvus hakkab kunagi kindlustama sisukamat mitmekülgust?

Hooaeg tõestas, et lähiminekülibedate kogemuste emotsionaalne, kunstiline eritlemine on

Teater. Muusika. Kino 1989/1 Teatriankeet

1987/88